

„MENJ TOVÁBB...” 25

Srí Rámakrisna

tanításai és példázatai^{1*}

(Az Egy és a sok) Előbb ismerd fel Istent, utána majd ráérsz foglalkozni a teremtéssel meg a többi dologgal. Először Isten – utána jöhet a világ. Ha ismered az egyet, minden egyebet ismersz. Ha egy egyes szám után odaraksz ötven nullát, hatalmas számot kapsz; de vedd csak el az egyest – semmi sem marad belőle. Az egy az, ami a sok létét lehetővé teszi. Először az egy – utána a sok. Először Isten – utána a teremtmények és a világ.²

•

(Az „én”-érzet I.) A Magasztos³ és az individuális lélek közti különbséget az „én”-érzet teremti; ez az, ami közénk áll. Ha beletartasz egy botot a vízre merőlegesen a folyóba, úgy fog látszani, mintha a bot mögött a víz két részre lenne osztva. Valójában azonban a víz egy, s csupán a bot miatt tűnik kettőnek. Az „én”-érzet a bothoz hasonlítható. Távolítsd el a korlátozó járulékot, s a folyam egy lesz és töretlen. Honnan ismerhető fel az az „én”-érzet, amelyhez az ember olyannyira ragaszkodik? Onnan, hogy azt mondja: „Ez vagyok, az vagyok. Ezzel meg azzal rendelkezem. Nagy vagyok és hatalmas.” (55. o.)

•

(Az „én”-érzet II.) Az Isten-látás ösvényén az „én”-érzet a legnagyobb akadály. Ez az, ami a Valóságot eltakarja. Ha az „én” halott, minden gondnak vége. Ha az Úr kegyelme által felismeri az ember, hogy „én nemcselekvő vagyok”, azonnal *dzsivan muktává*⁴ válik.

Ez az „én”-érzet olyan, mint egy vastag felhő. Ahogy már egy kicsiny felhő is el tudja rejteni a dicsőséges Napot, éppúgy rejti el az Örök Nap dicsőségét az „én”-nek ez a felhője. Ha egy *guru* kegyelme folytán a felhő eloszlaná, a Végzetlen dicsősége láthatóvá válna. Nézzetek csak ide rám: eltakarom az arcomat egy kendővel, s így nem láthattok, az arcom mégis ott van. Ilyen módon Isten is mindennél közelebb van hozzánk, de az „én”-érzet miatt nem láthatjátok Őt. Valódi természete szerint a lélek Lét, Tudat és Üdvösség, de a *májá*, vagyis az „én”-érzet következtében megfedkezik valódi Önlényegéről, s belegabalyodik az elme és a test különféle korlátozottságainak hálójába. (51–52. o.)

•

(A vágyak és a béke) A *Bhágavatában*⁵ az áll, hogy az Avadhúta huszonnégy *gurut* teremtett.⁶ Ezek egyike volt a kánya. Amikor egy helyen a halászok kifogtak néhány halat, a kánya lecsapott s az egyiket elragadta. 26 Ám ahogy repült karmai között a hallal, meglátta egy nagy csapat varjú, s hangos káromgások közepette utána eredtek. Bármilyen irányba is fordult a kánya, a varjak szorosán a nyomában voltak. Ha dél felé fordult, a varjak is arra fordultak; ha észak felé fordult, a varjak is arra fordultak. Bármilyen irányba is próbált egéruat nyerni, nem hagytak neki békét. Végül amikor már nagyon kimerült, elejtette a halat. A varjak ekkor hirtelen irányt váltva lecsaptak a halra, a kánya pedig leszállt egy magas fa egyik ágára, hogy kipihenje magát. Azt gondolta magában: „Minden gondomnak ez a hal volt az oka. Most, hogy többé már nincs birtokomban, boldog vagyok s élvezem a békét.” Az Avadhúta megtanulta ettől a kányától, hogy mindaddig, amíg az ember ragaszkodik a világi tárgyakhoz, nem szabadulhat meg az erőfeszítéstől, a gondtól, az aggodalomtól, a nyugtalanságtól és a boldogtalanságtól. Ha azonban véget vet a ragaszkodásnak, minden munkája véget ér, s ő eléri a békét. (66–67. o.)

•

(A vágy) A legkényesebb dolog a spiritualitás ösvénye. Istent mindaddig nem lehet megvalósítani, amíg a legkisebb vágy is jelen van a szívben. Mindaddig nem tudod befűzni a tűt, ameddig a fonal vége rojtos. (322. o.)

•

(A szoptatós dajka) Aki követni akar engem, annak a világban való élete során a szoptatós dajka példáját kell a szeme előtt tartania. Ha a szolgálólány ura házára utal, azt mondja: „Ez a mi házunk.” Mindeközben azonban nagyon is tisztában van vele, hogy az ő otthona egy messzi faluban van, ott, ahová gondolataiban gyakran vissza-visszatér. Továbbá ha urának gyermekét karjaiban tartja, azt mondja: „Az én Harim bizony nagyon csintalan!” – s így tovább. Mindeközben pedig tisztában van vele, hogy Hari nem az ő gyereke. Azoknak, akik hozzám fordulnak, azt mondom, hogy életük során éppúgy legyenek mentesek a ragaszkodástól, mint a szoptatós dajka; azt mondom nekik, hogy éljenek anélkül, hogy hozzátapadnának a világhoz; éljenek a világban, de legyenek szabadok tőle – s ugyanakkor elméjüket irányítsák Istenre, arra a mennyei otthonra, ahonnan minden jó származik. (250. o.)

(**A tudatlanság habja**) Egyszer épp egy víztároló mellett vezetett el az utam. A víz tetején vastagon úszott a hab. Láttam, hogy egy ember megpróbálja az egyik oldalra terelni a habot, hogy hozzáférhessen a tiszta vízhez. Ebből láttam, hogy ha hozzá akarunk férni a vízhez, akkor félre kell nyomnunk a habot. Ugyanez történik akkor is, amikor eltávolítjuk a szív tisztátalanságait: Isten akkor válik láthatóvá. Koncentráció, meditáció, az Úr Nevének ismétlése, az emberszeretet tettei, önfeláldozás: ezek távolítják el a tudatlanság habját, mely az Istenség vizét borítja a szív víztárolójában. (80–81. o.)

(**A test és az átman**) Egyrészről ott a fizikai test, másrészről ott az *átman*.⁷ A test született, s így meg is kell halnia, míg az *átman* halhatatlan. Az *átman* külön van a testtől, akárcsak a mogoró a héjában. De amikor a mogoró még éretlen, nehéz elválasztani a belsejét a héjától. Így van ez a világi emberekkel is, akik még nem valósították meg Istent: az ő *átman*juk oda van tapadva a testükhöz, noha annak számára, aki birtokában van a valódi tudásnak, jól látszik, hogy az *átman* különbözik a testtől. (219. o.)

(**A szegény favágó és a szannyászín**)⁸ Élt egyszer egy szegény favágó, aki kemény munkával teremtette elő kis családjának a mindennapi bevétő falatot. Minden hajnalban kiment a falu mellett kezdődő erdőbe, s hetente behordta a kivágott fákat a piacra, hogy túladjon rajtuk.

Egy alkalommal, amikor éppen mélyen bent volt az erdőben, egyszer csak észrevett egy *szannyászín*-t.⁹ Illő módon köszöntötte, de a *szannyászín* még csak nem is köszönt neki, hanem csak annyit mondott: „Menj tovább!” – s már el is tűnt a szeme elől, anélkül, hogy magyarázatot adott volna különös kijelentésére. Mivel a favágó nem értette, hogy a *szannyászín* kijelentése mit is akar jelenteni, folytatta a munkáját, nap-nap után keményen küzdve a fákkal, hogy hét végén behordhassa áruját a falu piacára.

Hetekkel később, amikor hajnalban éppen kiért az erdőbe, hogy hozzákezdjen a favágáshoz, eszébe jutott a *szannyászín* különös tanácsa: „Menj tovább!” „Vajon miért mondhatta ezt a *szannyászín*?” – gondolta magában. „Az ilyen szent emberek nem szoktak fölöslegesen, értelmetlenül beszélni.” Így hát arra gondolt: „Mi lenne, ha picit tovább mennék, mélyebben az

erdőbe?” Így is tett. Ment, mendegélt, időnként sűrű bozótosan kellett magát keresztülvágnia, míg egyszer csak nagy meglepetésére jó néhány szép nagyra nőtt szantálfára bukkant. Nagyon megörült, mert ebben az erdőben ilyennel még nem találkozott, és a szantálfa jóval kelendőbb termék, mint azok

28 a fák, amelyeket eddig hordott be a piacra. Neki is állt kivágni a fákat. Amikor aztán hét végén kivitte rakományát a piacra, mindenki csodálkozott, hogy most szantálfát árul a szegény favágó. Kérdezték tőle, hogy hogyan talált rá, mire ő elmondta, hogy még néhány hete találkozott egy *szannyászinnal*, aki csak annyit mondott neki, hogy „menj tovább” – ő pedig tovább ment, mint ameddig szokott, és íme, rábukkant néhány szantálfára, pedig úgy tudta, hogy az ő erdőségükben nincs ilyen fa. Egy szó, mint száz, jó pénzért túladott a rakományon, és most először nem kellett kis családjának vigyáznia arra, hogy mire is költi a pénzét.

Az elkövetkező napokon mindig kiment a szantálerdőbe, áldva a *szannyászin*t, aki ilyen látnoki tanácsot adott neki.

Egy alkalommal, amikor újra kiment oda, megint eszébe jutott a *szannyász*in tanácsa: „Menj tovább!” Arra gondolt, hogy hátha nem is erre a szantálerdőre gondolt a *szannyász*in, s mi lenne, ha ő még tovább menne, még beljebb az erdőbe! Fel is kerekedett, maga mögött hagyva a szantálerdőt, és egy órányi gyaloglás, küszködés után egyszer csak nem akart hinni a szemének: egy ezüsbánya terült el előtte! Rögtön eszébe jutott: „Szóval erre gondolt az a *szannyász*in!” Miután jól megszédte magát, visszament a faluba, és eladta az ezüstöt, így aztán a szegény favágóból egyszeriben a falu leggazdagabb embere lett. Mindenki csak álmélkodott a favágó szerencsésén, és ő elmondta, hogy mindezt annak a *szannyászin*nak köszönheti, aki azt mondta neki, hogy menjen tovább.

Így ment ez nap mint nap: a favágó kiment az ezüsbányába, és ezüsttel megrakodva tért vissza.

Egy alkalommal, amikor éppen kint volt a bányában, megint eszébe jutott a *szannyász*in tanácsa: „Menj tovább!” Az jutott eszébe, hogy hátha a *szannyász*in nem is az ezüsbányára gondolt! Úgyhogy felkerekedett, majd jó órányi küszködés után, amikor már teljesen ki volt merülve, letelepedett egy hús vizű patak mellé. Már éppen azon gondolkozott, hogy visszafordul, nehogy ráesteledjen, amikor észrevette, hogy a patak vizében valami megcsillan. Odanézett: hát egy aranyrög volt! Elállt a lélegzete! Belegázolt a patakba, s hát látja ám, hogy szinte lépésenként fényesen csillogó aranyrögök hevernek a kavicsok között! „Szóval erre gondolt az a *szannyász*in!” – gondolta magában. Alaposan megszédte magát, és elindult visszafelé. De az aranyat már nem is a falu piacára vitte, hanem bevitte a városba az aranyműveseknek. Temérdek pénzt kapott tőlük, úgyhogy olyan gazdag lett, hogy nem akadt nála gazdagabb ember messze földön.

Így ment ez nap mint nap. A szegényből immár gazdaggá lett favágó reggelente kiment a patakhöz, felszedett annyi aranyat, amennyit csak tudott, majd bevitte a városba, hogy mind gazdagabban és gazdagabban térjen haza.

Egy alkalommal, amikor megint kint volt a pataknál, s nem győzött hálát adni az ő *szannyászínjának* kiváló tanácsáért, megint eszébe jutott, hogy végül is a *szannyászín* nem mondta neki azt, hogy az aranylelőhelyet kell megtalálnia, hanem csak annyit mondott neki, hogy menjen tovább. Mi lenne, gondolta, ha ő, próba-szerencse, még tovább menne? Így is tett. Nekiindult, de olyan sűrű volt a dzsungel, hogy egy órai küszködés után le kellett ülnie, hogy egy kicsit kifújja magát. Arra gondolt, hogy úgy látszik, a *szannyászín* mégis csak az aranyra gondolhatott, és a szantálfa meg az ezüsbánya éppen csak véletlenül akadt az útjába, úgyhogy ideje lenne visszafordulni. Feltápázkodott, és elindult visszafelé. Ám alig lépett néhányat, az egyik lépésnél valami furcsa hangra lett figyelmes a talpa alatt: üregesen döngött a talaj. Megállt, hogy jobban megnézzé, mi lehet az. Miután odébb kaparta az avart, hát látja ám, hogy egy durván ácsolt ládikó van oda elásva. Ahogy kiásta, majd kinyitotta, szinte belekápázott a szeme, mert a ládikó telis-tele volt a leggyönyörűbben csiszolt drágakövekkel: gyémánttal, rubinnal, smaragddal. Olyan sok drágakő volt benne, hogy még a leggazdagabb maharadszák is megirigyelhatték volna.

Így hát a szegény favágó hazament, és boldogan élt, amíg meg nem halt. (Vö. 243–244. o.)

Új Forrás 2019/3 – „Menj tovább...” – Srí Rámakrísna tanításai és példázatai

29

(A tulajdon) Az „én” és az „enyém”: ez a két jele van az *adzsnyánának*, vagyis a tudatlanságnak. „Az én házam” – „az én vagyonom” – „az én tudásom” – „az én dicsőségem”: mindezek a gondolatok az embernek az önnön végső lényegére irányuló tudatlanságából fakadnak. Ezzel szemben a *dzsnyána*, vagyis az isteni tudás egy olyan állapotot jelent, amelyben a *dzsiva*¹⁰ felismeri: „Ó Uram, Te vagy mindenek Ura! Ház, család, gyermekek, barátok, rokonok, sőt legyen az bármi, ami a mindenségben létezik: mindezek Hozzád tartoznak. Bármi is tűnjön úgy, mintha az enyém lenne, a tiéd az. Semmi sem tartozik hozzám.” A valódi tudásból ez a meggyőződés fakad.

Nem szabad megfélekedezni arról, hogy a halál után e világból semmi sem marad velünk. Egyszerűen azért jövünk ide, hogy bizonyos cselekedeteiket véghez vigyünk, és bizonyos tapasztalatokat elnyerjünk. Ahogy a vidéki emberek a nagyvárosokba jönnek, úgy jövünk mi, hogy betöltsük vágyainkat azoknak a tendenciáknak megfelelően, amelyekkel együtt születtünk.

Egy gazdag ember intézőjére bízta gyönyörű kertjét. Amikor jöttek a látogatók, hogy megnézzék a kertet, az intéző figyelmesen várt, amíg ők alaposan megszemléltek mindent. Megmutatta nekik a kert legszebb részzeit pazar gyümölcsfaival, virágágyásaival, palotaszerű épületeivel, tavaival és így tovább, s közben azt mondta: „Ezek, uraim, a mi mangófáink. Ez a mi gyümölcsös kertünk. Ez a mi tavunk. Nézzétek, milyen gyönyörűek a virágjaink! Itt láthatjátok a fogadószobánkat a legrágább bútorokkal, a legjobb művészek gyönyörű képeivel. Mindez a miénk.” Ha azonban az intéző valamilyen komoly vétséget követne el, ura bármikor elbocsáthatná azzal az ellentmondást nem tűrő utasítással, hogy azonnal hagyja el a kertet. Akkor aztán még ahhoz sem lenne elegendő ideje, hogy összecsomagoljon és magával vigye a holmiját! Ilyen azoknak a nyomorúságos helyzete, akik olyan dolgokra tartanak igényt, amelyek valójában nem az övék. (119–120. o.)

•

(Az Úr Neve) Az Úr Nevébe vetett feltétlen hit elengedhetetlen tulajdonsága a törekvőnek. „Micsoda? Ha egyszer kiejtettem az ő szent Nevét, maradhat még bennem egyáltalán bűn?” Kriszto Kisore istenfélő hindu volt, a *bráhma* *bráhma* *náj*, aki szeme előtt egyetlen célt tartva odaadással imádta az Urat. Amikor egyszer Vrindávanba zarándokolt,¹¹ egy nap, mikor útja az egyik szent hely mellett vezetett el, nagyon megszemlélte. Odament egy kúthoz, és talált ott egy embert. Megkérte: „Jó ember, fel tudnál húzni nekem egy kis vizet?” Az illető azt válaszolta: „Ő, szent uram, én egy alacsony kasztba tartozom, a foltozóvargák kasztjába.”¹² Kriszto Kisore azonban azt mondta neki: „Ne törődj velem! Csupán mondd azt, hogy »Siva«, s közben húzd fel a vizet.” (160. o.)

•

(Amor fati) Éljen úgy a világban, mint egy száraz falevél! Ahogy a száraz falevelet a szél hol ide sodorja, hol meg oda, s nincsen saját választása, úgy te is engedd, hogy az Isteni Akarat szele oda fújjon téged, ahová akar. Hagyj mindent Reá, még azt is, ami mindennél kedvesebb számodra, vagyis önmagadat, s akkor minden gondod megszűnik. Akkor fogod látni, hogy mindent Ő tesz s mindenben Ráma akarata érvényesül.

Élt egyszer egy takács az egyik faluban. Nagyon vallásos ember volt; mindenki bizalommal viseltetett iránta, mindenki szerette. Ha kiment a piacra, hogy túladjon a portékáján, s a vásárló a kelme árát kérdezte, azt mondta: „Ráma¹³ akarata szerint a fonal 1 *rúpia*, Ráma akarata szerint a

munkadíj 4 *anna*, Ráma akarata szerint a haszon 2 *anna* – így hát Ráma akarata szerint a kelme ára mindösszesen 1 *rúpia* és 6 *anna*.¹⁴ Az emberek olyan bizalommal voltak iránta, hogy szó nélkül kifizették a meghatározott összeget s elvitték a kelmét.

Ez az ember mélyen vallásos volt. Esténként a vacsora után 31 hosszú ideig üldögélt még, Istenről elmélkedett és Szent Nevét ismételtette.¹⁵ Egy alkalommal már késő éjszaka volt, de nem tudott elaludni, s egyedül ült a kertben, közel a bejárathoz. Épp egy rablóbandának vezetett arra az útja. Szükségük lett volna valakire, akire majd felmálházhatják a lopott holmit, s látva a takácsot, magukkal hurcolták. Aztán betörtek egy házba és számos dolgot elvittek, s ezek némelyikét a szegény takács fejére rakták. Ám ebben a pillanatban feltűnt az éjjeliőr, a rablók elináltak, a szegény takácsot pedig, fején a teherrel, elfogta az éjjeliőr. Így hát az éjszakát a fogdában töltötte. Másnap a bíró elé vitték. A falu népe, hallva a történeteket, elment, hogy lássa a takácsot. Egyöntetűen kijelentették: „Uram, ez az ember nem lophatott semmit.” A bíró kérte a takácsot, hogy mondja el, mi történt. A takács erre így beszélt: „Ráma akarata szerint épp az udvaron üldögéltem, s már késő éjszaka volt; közben Ráma akaratának megfelelően Istenen elmélkedtem s az Ő Szent Nevét ismételtettem; ekkor aztán Ráma akarata szerint egy rablóbandának éppen arrafelé vezetett az útja; a rablók magukkal vittek Ráma akarata szerint, aztán Ráma akarata szerint betörtek egy házba; Ráma akaratának megfelelően az ellopott holmi egy részét a fejemre rakták; akkor Ráma akarata szerint épp arra jött az éjjeliőr, s Ráma akarata szerint elfogott; akkor aztán Ráma akarata szerint tömlöcbe vetettek, s ma reggel Ráma akarata eléd vezetett.” A bíró, látva a takács ártatlanságát és vallásosságát, rendelkezett szabadon bocsátásáról. Amikor a tömlöcből kijövet a takácsot fogadták barátai, így szólt hozzájuk: „Ráma akarata kiszabadított!” (89–91. o.)

Új Forrás 2019/3 – „Menj tovább...” – Sri Rámakrisna tanításai és példázatai

(A pénz hatalma) A pénznek nagyon nagy hatalma van. Ha egy ember gazdaggá válik, természete egészen megváltozik. Szinte más lénygé válik! Annak idején gyakran járt ide egy szegény *bráhma*.¹⁶ Mindig nagyon alázatosan viselkedett. A Gangesz túlsópartján lakott. Egy nap éppen kiszálltam a csónakból, s láttam, hogy ott ül a parton. Ahogy ő is észrevett engem, tiszteletlenül odakiáltott nekem: „Szevasz, cimbora, te vagy az?” Abból, ahogyan hozzám szólt, azonnal megértettem, hogy komolyabb pénzösszeghez sikerült hozzájutnia. (52–53. o.)

•

(Isten mindenben) Élt egyszer egy bölcs, akinek több tanítványa is volt. Megtanította őket az igazságra: „Mindhogy mindenben Isten lakozik, minden előtt térdet kell hajtani.” Egy nap egyik tanítványa elment az erdőbe fáért. Egyszer csak észrevett egy megvadult elefántot, rajta egy hajtóval, aki így kiáltott oda neki: „Térj ki az útból, térj ki az útból! Megvadult az elefánt!” A tanítvány azonban ahelyett, hogy elfutott volna, visszaemlékezett mestere szavaira és így kezdett el magában morfondírozni: „Isten éppúgy jelen van az elefántban, mint bennem. Istennek Isten nem árthat – miért kellene hát elfutnom?” Ekképpen gondolkozva ott maradt a helyén, s üdvözölte a közeledő elefántot. A hajtó továbbra is csak ordította: „El az útból!” – de a tanítvány tapodtat sem mozdult, míg csak a megvadult elefánt hirtelen fel nem kapta és félre nem lökte. A szegény fiú összetörve, véresen és öntudatlanul feküdt a földön. A bölcs, hallva a balesetről, elment érte a tanítványaival, hogy hazavigye. Amikor egy idő múlva a szerencsétlenül járt tanítvány magához tért, elmondta, hogy mi történt. A bölcs erre így szólt: „Fiam, az igaz, hogy Isten mindenben keresztül megnyilvánul. De ha Isten jelen van az elefántban, vajon nincs-e hasonlóképpen jelen a hajtóban is? Miért nem figyeltél oda a hajtó figyelmeztetésére?” (38–39. o.)

•

(Célba érés) Ha jelen van az igazi odaadás és szeretet, akkor az ember bármelyik hitet is követi, elérheti Istent. Ha a választott ösvényen belül volna valamiféle tévedés, előbb-utóbb Ő maga fogja azt korigálni. Aki innen [Kalkuttából] el szeretne záródokolni a Dzsagannáthoz,¹⁷ de ahelyett, hogy észak felé venné az útját, dél felé indulna el, annak előbb-utóbb úgyszólván megmutatná a helyes utat, s végül bizonyosan eljutna Dzsagannáthoz. A megvalósításhoz egyetlen dolog szükséges: teljes szívvel és teljes lélekkel gyakorolni az Istennek való odaadást. (25–26. o.)

•

(A jelenségvilág hálója) A *dzsívák*, vagyis az individuális lelkek négy osztályba sorolhatók. Az első osztályba a *baddhák*, vagyis megkötözöttek, a másodikba a *mumuksuk*, vagyis a szabadságot keresők, a harmadikba a *mukták*, vagyis a már megszabadultak, a negyedikbe pedig a *nitja-mukták*, vagyis az örökösen szabadok tartoznak.

A világ olyan, mint egy háló; a lélek a hal; a jelenségvilág Ura a halász. Amikor a halász bevonja a hálóját, a halak egyike-másika megpróbál megszökni,

vagyis küzd a szabadságáért. Így vannak ezzel a második osztályba tartozó lelkek, vagyis a *mumuksuk*, akik a szabadságot keresik. De az ilyen módon próbálkozó halak közül csak néhánynak sikerül megszabadulnia. Ugyanilyen módon csupán egy kevés lélek képes elérni a szabadságot; ezek a harmadik csoportba, vagyis a megszabadultak közé tartoznak. Van azonban néhány hal, amelynek vérében van az óvatosság s így eleve elkerüli hálót. Az ilyen lelkek a negyedik csoportba, a *nitja-mukták* közé tartoznak, akiket sosem képes foglyul ejteni a jelenségvilág hálója. Az ilyenek mindvégig szabadok. A legtöbb hal azonban a háló foglya lesz, és ezeknek fogalmuk sincs arról, hogy ott fogják lelni halálukat. Ahogy bekerülnek a hálóba, megpróbálnak eliramlni s a hálóval együtt úszva a fenék iszapjában igyekeznek elrejtőzni. Vagyis nem próbálnak kiszabadulni a hálóból, hanem egyre mélyebben és mélyebben fúrják bele magukat az iszapba. Ezek azokhoz a lelkekhez hasonlítanak, akiket foglyul ejtett a világ. Noha ezek már a hálóban vannak, azzal áztatják magukat, hogy boldogok. Az ilyen lelkek mindvégig a világiasság bűvkörében maradnak. Belemerülnek a világi gonoszságok hálójába s elégedettek helyzetükkel – miközben azok, akik keresik a szabadságot vagy már megszabadultak, nem szeretik a világiasságot és mit sem törődnek az érzéki élvezetekkel.

Azok, akik ilyen módon a világ hálójának foglyai, a rabságban lévő lelkek, vagyis a *baddhák*. Őket senki sem képes észhez téríteni. Még akkor sem eszmélnek fel, amikor egymás után érik őket a csapások. A teve szereti a tüskés bozótot, s habár száját a tüskék véresre sebzik, mégsem megy el tőle a kedve, és senki sem tudja távol tartani tőle. Hiába szembesülnek a megkötözött lelkek nagy bánattal és szerencsétlenséggel, néhány nap múlva mégis épp olyanok lesznek, mint amilyenek korábban voltak. Olyanok ezek az emberek, mint a kígyó, mely pénzmapatkányt fogott: sem arra nem képes, hogy átható szaga miatt lenyelje a patkányt, sem pedig arra nem, hogy visszahajló fogai miatt kiköpje. (44–46. o.)

•

(A világ hálója) Ha nem birtoklod az Isten iránti igazi szeretetet, s ebben az állapotodban lépsz a világba, akkor egészen biztosan belegabalyodsz. A szerencsétlenség, a szomorúság, a bánat, szenvedés, a nyomorúság és a különféle testi nyavalyák mind-mind meg fogják zavarni elméd egyensúlyát; s minél inkább beleveted magad a világ ügyeibe, minél többet veszödsz dolgaival, annál inkább fog növekedni ragaszkodásod hozzá. Ha fel akarod törni a kenyérfa gyümölcsét, előtte olajjal dörzsöld be a kezedet, máskülönben

a gyümölcs tejszerű nedve hozzátapad a kezedhez... Előbb tehát dörzsöld be kezedet az Úr iránti szeretet és odaadás olajával, s aztán nyugodtan kapcsolatba léphetsz a világ ügyeivel. Amire viszont ehhez szükséged van, az a magány. Ha vaját akarsz készíteni, olyan helyre kell tenned a tejed, ahol
34 senki sem bolygatja; ha ugyanis a tejet bolygatják, nem tud meg-
aludni. Akkor aztán köpüld meg, és a vaj fel fog jönni a tetejére. Hasonlóképpen a kezdőnek is a magányban kell maradnia és nem szabad hagynia, hogy a világias emberek megzavarják; akkor aztán köpüld meg elmédet a meditáció gyakorlatával, hogy az Isteni Szeretet vaja birtokodba jusson. Ha elmédet Istennek adod a magányban, akkor el fogja nyerni a valódi önmegtagadás és az abszolút odaadás szellemét. Ha viszont a világnak adod elmédet, egyre inkább világiassá fog válni, és csak a „nők meg az arany” után fog ácsingózni.¹⁸

A világ a vízhez hasonlítható, míg az elme a tejhez. Ha egyszer a tiszta tej összekeveredett a vízzel, akkor nem lehet többé különválasztani tőle. Ámde ha előbb vajjá változtatják és utána teszik vízbe, nem keveredik el vele. Változtasd hát elméd tejét az Isteni Szeretet vajává a magányban végzett vallásos cselekedetek köpülőjével, akkor aztán sohasem fog összekeveredni a világiasság vizével, hanem a világtól érintetlenül föl fog jönni a felszínre. Mert ha egyszer az elme elérte az igazi megismerést és odaadást, akkor [már a világban is] megőrzi függetlenségét a világtól. (68–70. o.)

•

(A magány) A különféle munkákba és kötelességekbe belemerült világias törekvő spirituális élete kezdeti szakaszában rengeteg akadályba botlik az önuralom és az odaadás ösvényén. Ahogy a gyalogút mentén elültetett fát sövényrel kell körülkeríteni, nehogy a birkák meg a tehenek lerágják, éppígy kezdetben a spirituális törekvőnek is szüksége van egy sövényre. Ha egyszer azonban a fa hatalmassá terebélyesedett és a törzse meg a gyökerei is vastaggyá és erőssé váltak, már semmi szüksége védelemre: akkor még az sem árt neki, ha egy elefántot kötnek ki hozzá. (162. o.)

•

(Az árbócon megpihenő madár) Ha az ember sokat utazott és sokfelé járt, valahol meg kell állapodnia. A tengerjáró vitorlás árbócán egy madár ült. Egy idő múlva felismerte, hogy a láthatáron belül nincsenek fák vagy föld. Elrepült hát észak felé, hogy földet találjon, de minthogy sikertelenül járt, visszatért a hajóra. Miután megpihent egy kicsit az árbócon, újra nekiindult dél felé. Azonban ebben az irányban sem talált partot, úgyhogy fáradtan és

kimerülten ismét visszatért a hajóra. Ugyanilyen módon minden irányban kísérletezett, de mindenütt csak víz és víz volt. Végül azonban megnyugodott az árbócon és meglegedettség töltötte el. (282–283. o.)

(A világi tudás: tudatlanság) A világi emberek a különbözőségek tudásával rendelkeznek, mely egyenlő a tudatlansággal. Ezzel szemben a valódi megismerés hatására az ember a létezés egységét ismeri fel. „Ez arany, az meg réz:” ez a tudatlanság jele – míg a valódi tudás jele ez: „Minden arany.” Amikor a valódi tudás megszületik, minden megkülönböztetés megszűnik. (305. o.)

(Ami fölösleges) Tegyük fel, hogy egy nagy mangókertbe mész, hogy mangót egyél: vajon mielőtt hozzákezdés enni, először meg fogod-e számolni az ültetvény fáit, utána a fák ágait majd leveleit, melyek száma akár ezerszer ezer is lehet? Nyilvánvalóan nem, hanem azonnal nekikezdés enni. Ugyanilyen módon értelmetlen Istennel kapcsolatban belemerülni mindenféle vizsgálódásba és vitába, melyek csak arra szolgálnak, hogy az idődet elpazarold. Az ember mindig jelenlévő és legfontosabb kötelessége szeretni Istent és fenntartani az iránta való odaadást. (313. o.)

(Szaguna és nirguna)¹⁹ Ha szívedet megtisztítottad, meglátod Istent, mint ahogy a tiszta vízben is megláthatod a nap tükörképét. A hívő egójának tükrében a mindenség formával bíró Abszolút Anyjának tükörképe látható. De a tükört tökéletesen fel kell polírozni;²⁰ ha csak egyetlen folt is marad rajta, a tükörkép nem lesz tökéletes. Mindaddig, amíg a nap csak az ego vízének tükrében válik láthatóvá, s az igazi Nap szemlélését nem lehet más-képpen elnyerni, a nap visszatükrözött képét abszolút valóságosnak kell tekinteni. Mindaddig, amíg az ego valóságos, a nap visszatükrözött képe is valóságos lesz, méghozzá nem részlegesen, hanem teljesen. A napnak ez a visszatükrözött képe az Isteni Anya. Ha szeretné elérni az Abszolút Brahmant, mely személytelen és tulajdonságok nélküli (*nirguna*), akkor indulj el ettől a visszatükrözött képtől, s tarts az igazi Nap felé. A személyes Isten, vagyis a tulajdonságokkal felruházott (*szaguna*) Brahma az, aki az imádságokat meghallgatja. Imádkozz hozzá, s Ő a legmagasabb bölcsességgel fog

felruházni téged, mert ugyanennek a Személyes Istennek van egy személytelen aspektusa is, ami az abszolút Brahman. Az Isteni Energia (*sakti*), mely a mindenség Anyja, ugyanennek a Brahmannak egy másik aspektusa. Mind-ezek az abszolút egységben elmerülnek. Az Anya éppúgy adományozhat *Brahma-dzsnyánát*, vagyis az Abszolútum megismerését, mint ahogy igazi odaadást és feltétlen szeretetet is. Isten mindenképpen benseő uralkodója. Megtagadva az önzést mondd le az akaratodról az Ő akaratának a javára, s mindent elnyersz, ami után csak vágyakozhatsz!

Ha más emberekkel érintkezel, mindegyik felé szeretettel kell fordulnod, mert te abszolút egy vagy velük. Senkit ne gyűlölj! Ne tégy különbséget kaszt és krédó között! Ne mondd azt, hogy ez az ember a Személyes Istenben hisz, az az ember a Személytelen Istenben; ez az ember formával felruházott Istent imád, az az ember forma nélküli Istent; ez az ember hindu, az az ember keresztény vagy mohamedán. Ne ítélje el senki a másik embert azért, mert más hitet követ. Ezek a különbözőségek azért léteznek, mert Isten különböző embereket teremtett, akik különbözőképpen értik meg Őt. A különbség az egyének természetében rejlik. Ennek tudatában a lehető legközelebb fogsz kerülni az emberekhez, s a lehető legnagyobb szeretettel fogsz hozzájuk viszonyulni. Akkor aztán ha hazamész, lelkedben üdvösséggel teljes boldogságot fogsz élvezni. Gyűjtsd meg a bölcsesség gyertyáját szíved titkos kamrájában! Ezzel a fénnel látod az én Abszolút Anyám arcát, és ezzel a fénnel fogod látni úgyszintén önvalód valódi természetét is. Amikor a tehénpásztorok kihajtják a mezőre a falu jószágait, a tehenek egy csordává olvadnak, mintha csak ugyanahhoz a családhoz tartoznának. Ám amikor esténként hazatérnek, elválnak, és mindegyik megy a maga otthonába. Így amikor a különböző irányzatok és hitek *bhaktái*²¹ találkoznak, akkor ők is egyetlen családhoz hasonlatosak, de amikor magukban vannak, újra magukra öltik a saját hitüket és nézetüket. (343–346. o.)

•

(A részleges és a teljes) Ki tudná maradéktalanul felfogni Istent vagy akár csak tulajdonságainak bármelyikét is, legyen az elsőrendű vagy másodrendű? Miért kellene megismernünk az Ő összes tulajdonságát? Elegendő, ha láthatjuk és megvalósíthatjuk Őt. Sőt, az, aki látta az Ő Isteni Megtestesülését, magát Istent látta. Pontosan úgy van ez, mint azzal az emberrel, aki odamegy a Gangesz partjára és megérinti a vizet. Azt fogja mondani: „Láttam és érintettem a szent folyót.” Nincsen szüksége arra, hogy megérintse az egész folyót forrásától a torkolatáig. Ha megérintem a lábadat, *téged* érintelek meg. Ha odamész az óceánhoz és megérinted a vizet, az egész óceánt érintetted meg. Mint ahogy a tűz, habár mindent áthat, inkább megnyilvánul az égő

fában, mint más egyébben, éppígy Isten is, habár mindent áthat, az ő Megtestesülésében nyilvánul meg a leginkább. (352. o.)

(Isten, a világ és a lélek) A *visistadvaita* szemlélet Rámánudzsa tanítása.²² Eszerint az Abszolútumot, vagyis Brahmant nem kell elkülöníteni a világtól és a lélektől. E három egyet alkot: három az egyben és egy a háromban. Vegyük például a bael-gyümölcsöt,²³ s különítsük el egymástól a héját, a magjait meg a húsát. Tegyük fel, hogy valaki meg akarja mérni a gyümölcs súlyát: az ilyen ember biztosan nem csak a gyümölcs húsát tenné a mérlegre: ha a gyümölcs súlyára kíváncsi, a héjat, a magokat és a húst egyszerre fogja lemérni. Nem kétséges, hogy eleinte úgy véljük, hogy ami mindennél fontosabb, az a hús, nem pedig a héj és a magok. A következő fokozatban úgy vélekedünk, hogy a héj és a magok ugyanahhoz a szubsztanciához tartoznak, mint amelyhez a hús. Az első megközelítés szerint azt mondjuk: „Nem ez, nem az.” Eszerint az Abszolútum (Brahman) nem azonos az individuális lélekkel, továbbá nem azonos a jelenségvilággal sem. Az Abszolútum az egyetlen valóság, minden más pedig valótlan. A következő fokozatban kicsit tovább megyünk. Látjuk, hogy a hús ugyanahhoz a szubsztanciához tartozik, mint amihez a héj és a magok is tartoznak; ennél fogva az a Szubsztancia, amelyből az Abszolút Brahmanra vonatkozó elutasító felfogásunkat merítjük, azonos azzal a Szubsztanciával, amelyből a véges lélekre és a jelenségvilágra vonatkozó elutasító koncepciókat merítjük. A mi relatív jelenségvilágunkat addig az Örök Létig kell visszavezetnünk, amelyet úgyszintén Abszolútnak neveznek. Ennél fogva, mondja Rámánudzsa, az Abszolútumot a véges lélek és a jelenségvilág kvalifikálja. Ez a *visistadvaita védánta* tanítása. (370–371. o.)

(A nedves és a száraz gyufa) Ha a gyufa száraz, egy pillanat alatt meggyulad; de ha nedves, akár ötvenszer is próbálkozhat, mégsem fog meggyuladni. Hasonlóképpen, amikor az elmét átnedvesítette a vágy vize és a világ tárgyai iránti szomjúság, az isteni megvilágosodás nem fog beköszönteni hozzá, bármilyen kitartóan is próbálkozzon; merő idő- és energiapocsékolás az ilyen. De ahogy sikerült felszárítani ezt a nedvességet, a spirituális megvilágosodás azonnal megérkezik. (337. o.)

•

(A bárányok között nevelkedett tigris) Mielőtt ide jöttél volna, nem tudtad, hogy ki vagy. Most megtudod. Isten az, aki a *guru* formájában felfedi
38 előtted valódi kiléted.

Egyszer egy birkanyáját megtámadott egy vemhes nősténytigris, és egyetlen szökelléssel a nyáj kellős közepén termett. Ám abban a pillanatban egy közelben tartózkodó vadász nyílvevesszője találta el, de még mielőtt kiadta volna páráját, világra hozta kölykét. A jószívű birkák gondjukba vették a kis tigriskölyköt, és közösen nevelgették, a bárányokkal együtt szoptatták. Később aztán, mikor a kis tigris látta, hogy a bárányok a füvet tépik, ő is követte példájukat; mivel a juhok bégettek, és a tigris úgyszintén megtanult bégetni. Ilyen módon a tigriskölyök nem tigrisként cseperedett fel, hanem a birkákhoz hasonlóan. Ha a nyáját ragadozók támadták meg, ő is a nyájjal együtt menekült. Egy nap a nyáj közelében ólálkodott egy másik tigris, és amint éppen azon morfondírozott magában, hogy melyik birkát ragadja el, csodálkozva vette észre a legelésző tigrist. Ahogy közelebb ment hozzá, a birkaként nevelt tigris félelmében elkezdett bégetni és megpróbált elmenekülni előle. Ám az igazi tigris megragadta, elvitte egy folyó szélére, és azt mondta neki: „Nézd csak meg magad, és hasonlítsd össze kerek pofádat az enyémmel: látsz bármi különbséget? Te éppen olyan tigris vagy, mint én! Neked nem a füvet kell tépkedned; a te eledeled a hús!” A fűevő tigris azonban nem hitt a másíknak. Nagy nehézségek árán az igazi tigris végül is meggyőzte, hogy mindketten ugyanabból a fajból valók. Akkor aztán adott neki egy darab húst, de a másik még csak hozzáérni sem volt hajlandó. Újra csak bégetni kezdett, és kereste, hol találhatna magának füvet. Végül azonban az igazi tigrisnek sikerült beleerőszakolnia egy falat húst; s ő, ahogy megérezte a vér ízét, azonnal feladta a fűevést és a bégetést, s felismerte, hogy ő nem birka, hanem tigris. „Micsoda szégyen: eddig a birkákkal éltél és velük együtt tépkedted a füvet!” A fűevő tigris erre valóban elszégyellte magát, aztán követte az igazi tigrist, és hasonlóná vált hozzá.

Az emberi lélek Isten gyermeke, ő azonban ezt nem tudja, s ezért úgy él, mint egy hétköznapi halandó. Fűvet enni annyi, mint örömet találni az élvezetekben és a birtoklásban; bégetni és elfutni annyi, mint hasonlóan viselkedni a hétköznapi emberekhez; elmenni egy igazi tigrissel annyi, mint menedéket keresni egy *gurunál*, aki felébreszti az ember szellemi tudatosságát, s akinek hatására felismeri, hogy az ő rokonságába tartozik; meglátni az embernek a saját arcát annyi, mint megismerni önnön Valóját. (203–204. o.)

(Fordította: Buji Ferenc)

* A részletek forrása az első kivételével: Swāmi Abhedānanda (ed.): *The Gospel of Rāmakrishna*. New York: The Vedanta Society, 1907.

¹ Swami Nikhīlananda (ed.): *The Gospel of Sri Ramakrishna*. Madras: Sri Ramakrishna Math, 1942, 672. o.

² Isten.

³ „Életében megszabadult.” Olyan személy, aki már földi élete során elérte a végső célt, vagyis felismerte egységét az abszolútummal.

⁴ A *Bhāgavata purāna* az egyik hindu szent irat, s egyúttal a *bhakti*-irányzat egyik alapműve.

⁵ Az „Avadhūta” egy szanszkrit megtisztelő cím, melyet az kap, aki a természet abszolút urává válik, és aki felismeri Istent.

⁶ Az *ātman* az ember végső, isteni valója.

⁷ Parafrázis. B. F.

⁸ Vándorremete.

⁹ Az individuális lélek.

¹⁰ Szent város Észak-Indiában, Kalkuttától 1200 kilométerre észak-nyugatra.

¹¹ Vagyis a kasztelőrások alapján nem adhatott vizet egy *brāhmanának*.

¹² Krīsna.

¹³ XIX. századi indiai pénzegységek. 1 *rūpia* 16 *anna* (*áná*) volt. Az *anna* ma már nem használatos.

¹⁴ Ez a *nāma dzsapa*, vagyis az ortodoxiában használatos Jézus-ima indiai formája.

¹⁵ A papi kaszthoz tartozó személy.

¹⁶ Dzsagannáth Purī (szent város Kalkuttától 400 kilométerre észak-nyugatra) legjelentősebb temploma. Maga a kifejezés szó szerint azt jelenti, hogy „a mindenség Ura”.

¹⁷ Rámakrisna a „nő és arany” sztereotíp fordulatot összefoglalóan alkalmazta a vágyak és a birtoklás kifejezésére.

¹⁸ Az Istenség két aspektusa: a *szaguna* a sajátosságokkal felruházott személyes Istenség, a *nirguna* pedig a sajátosságoktól mentes személytelen, de személyfeletti Istenség.

¹⁹ Polírozott fémtükrökről van szó.

²⁰ A *bhakti* ösvényének követői, vagyis azok, akik az Isten iránti odaadást gyakorolják.

²¹ Rámánudzsa (1017–1137) India egyik legnagyobb bölcseleje, s egyúttal fő kritikusa annak a Sankara (788–820) által fémjelzett *kēvaladvaita védānta* irányzatnak, amely Isten (Brahman) és az ember végső lényegének (*ātman*) teljes és megkülönböztethetetlen azonosságát állítja.

²² Tudományos nevén *aegle marmelos*.

